

	آموزش و پرورش شهر تهران		دبیرستان های دوره دوم مجتمع علامه طباطبایی	
	نام و نام خانوادگی دانش آموز:		امتحانات میان نوبت اول	امتحان درس: فارسی ۱
	شماره کلاس:	پایه: دهم ریاضی و تجربی	زمان آزمون: ۷۵ دقیقه	تاریخ امتحان: دوشنبه ۱۰ دی ماه ۱۴۰۳
	تعداد صفحات: ۴ صفحه		سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴	

شما نمی‌توانید کتابی را باز کنید و از آن چیزی یاد نگیرید

بخش اول - قلمرو زبانی (۷ نمره)						
۱ نمره	<p>۱- در هر بیت، برای کلمه مشخص شده، معادلی از میان واژه‌های پیشنهادی بیابید و بنویسید. (یک واژه اضافی است)</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>پرتو</td> <td>گرفتاری</td> <td>دوری</td> <td>بخت</td> <td>نشیدا</td> </tr> </table> <p>الف) وه که گر من باز بینم چهر مهرافزای را ب) کشتی هر که در این ورطه خون خوار افتاد پ) مرغان چمن فغان برآرند ت) مه دو هفته ندارد فروغ چندان</p> <p>تا قیامت شکر گویم طالع پیروز را نشندیم که دیگر به کران می‌آید گر فرقت نوبهار گویم که آفتاب که می‌تابد از گریبان</p>	پرتو	گرفتاری	دوری	بخت	نشیدا
پرتو	گرفتاری	دوری	بخت	نشیدا		
۰/۵ نمره	<p>۲- معنای هر یک از کلمات مشخص شده را بنویسید.</p> <p>الف) دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای ب) هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حضيض هم می‌توان عزیز بود/ از گودال بپرس</p> <p>فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد</p>					
۰/۷۵ نمره	<p>۳- در هر مورد، املاي صحیح را از میان کلمات داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) گفتم که بعد از این خدمت رسم. و (غرض - قرض) من دو چیز بود. ب) و فلق (مهرابی - محرابی) که تو در آن / نماز صبح شهادت گزارده‌ای پ) آب (اجل - عجل) که هست گلوگیر خاص و عام بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد</p>					
۰/۷۵ نمره	<p>۴- در میان گروه‌های واژگانی زیر، سه نادرستی املايي مشاهده می‌شود. آن‌ها را بیابید و شکل درست آن‌ها را بنویسید.</p> <p>«نمت و طریقه، تیمار و توجه، مستقنی و بی‌نیاز، ضامن و کفیل، مهنت و اندوه، وصلت و پیوند»</p>					
۱ نمره	<p>۵- نقش دستوری هر یک از موارد مشخص شده را بنویسید.</p> <p>الف) راست به مانند یکی زلزله ب) زود شادان و زود اندوهگین مشو که این فعل کودکان باشد. پ) بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت ت) گفته‌اند «نیکوترین» از بهر آن بود که یوسف صدیق وفادار بود.</p> <p>داده تنش بر تن ساحل یله هم بر چراغدان شما نیز بگذرد</p>					

<p>۱ نمره</p>	<p>۶- فعل حذف شده و نوع حذف را در هر یک از اشعار زیر تعیین کنید. الف) به نام کردگار هفت افلاک ب) هر چه در سوی تو حسینی شد/ دیگر سو یزیدی که پیدا کرد آدم از کفی خاک</p>
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۷- یک گروه اسمی با ساختار «اسم+صفت+مضاف‌الیه» مثال بزنید.</p>
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۸- معنای «کشتن» را در ابیات زیر مقایسه کنید. الف) سهل بود آن که به شمشیر عتابم می‌کشت قتل صاحب‌نظر آن است که قاتل برود ب) چراغ کیان کشته شد، کاش من به مرگش چراغ فلک کشتمی</p>
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۹- نقش دستوری ضمائر متصل را در هر مورد بنویسید. الف) گوش کن پند ای پسر وز بهر دنیا غم مخور گفتمت چون در حدیثی گر توانی داشت هوش ب) در این روش که تویی گر به مرده برگذری عجب نباشد اگر نعره آید از کفنش</p>
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۱۰- در هر یک از ابیات زیر یک واژه دو تلفظی بیابید. الف) دریا ب‌عاشقان را کافزون کند صفا را ب) نرود هوشمند در آبی بشنو تو این سخن را کاین یادگار داری تا نبیند نخست پایانش</p>
<p>بخش دوم - قلمرو ادبی (۵ نمره)</p>	
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۱۱- حسن تعلیل را در بیت «بید مجنون در تمام عمر سر بالا نکرد/ حاصل بی‌حاصلی نبود به جز شرمندگی» توضیح دهید.</p>
<p>۰/۵ نمره</p>	<p>۱۲- کلمه «نرگس» در کدام بیت دارای مفهوم مجازی است؟ مفهوم مجازی آن را بنویسید. الف) می‌حرام است ولیکن تو بدین نرگس مست نگذاری که ز پیشت برود هشیاری ب) با چشم نیم‌خواب تو خشم آیدم همی از چشم‌های نرگس و چندان وقاحتش</p>
<p>۱ نمره</p>	<p>۱۳- مفهوم استعاره‌های مشخص شده را در بیت نخست بنویسید، سپس استعاره بیت دوم را توضیح دهید. الف) در مملکت چو غرّش شیران گذشت و رفت این عوعو سگان شما نیز بگذرد ب) صبح شد، آی! نمی‌باید خفت چشم بگشای که خورشید شکفت</p>

۱۴- در هر مورد، آرایه صحیح را از میان پیشنهادهای داخل کمانک انتخاب کنید.

- الف) بی مهر رخت روز مرا نور نمانده است
 ب) چو گفتمش که دلم را نگاه دار، چه گفت؟
 پ) اندوه و شادی در این قصه بسیار بود و خیردهنده از او، ملک جبار بود. (تشبیه - سجع)
 ت) لیک چنان خیره و خاموش ماند
- وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است (ایهام - جناس)
 ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد (مجاز - اغراق)
 کز همه شیرین سخنی گوش ماند (تضاد - حس آمیزی)

۱
نمره

۱۵- جدول زیر را کامل کنید.

شاعر / نویسنده	اثر
الف)	قابوس نامه
جمال میرصادقی	ب) .....
سیدعلی موسوی گرمارودی	پ) .....
ت)	سیاست نامه

۱
نمره

۱۶- شعر حفظی: مصراع های جافتاده را کامل کنید.

- الف) .....
 ب) چو به دوست عهد بندد ز میان پاک بازان
- که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را
 .....

۱
نمره

بخش سوم - قلمرو فکری (۸ نمره)

۱۷- ابیات و عبارات زیر را به فارسی روان برگردانید. (۴ نمره)

- الف) وسعتی نداشت که حال مرا مرمت کند.
 ب) چون بر رقعۀ من اطلاع یابد، قیاس کند که مرا اهلیت چیست.
 پ) یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند، آهنگ کید و مکر و عداوت کردند.
 ت) چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد
 بیداد ظالمان شما نیز بگذرد
 ث) مرگت چنان زندگی را به سخره گرفت/ که مردنی چنان/ غبطۀ بزرگ زندگانی شد
 ج) همه کس را به سزا حق شناس باش، خاصه قرابت خویش را.

۰/۵
 ۰/۷۵
 ۱
 ۰/۷۵
 ۰/۵
 ۰/۵
 ۰/۵
 نمره

۱۸- هر یک از ابیات ستون اول را به مفهوم متناسب با آن در ستون دوم، وصل کنید.

مفهوم	بیت
حتمی بودن مرگ	الف) گل به همه رنگ و برازندگی / می کند از پرتو من زندگی
غرور و خودبینی	ب) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد
ناپایداری احوالات آدمی	پ) حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد
رازداری معشوق	ت) شاد و بی غم بزی که شادی و غم / زود آیند و زود می گذرند

۱
نمره

۱۹- مفهوم هر یک از ابیات و عبارات زیر را به اختصار بیان کنید.

الف) بلندی از آن یافت کاو پست شد در نیستی کوفت تا هست شد

ب) اندر همه کاری داد از خویشتن بده هر که داد از خویشتن بدهد، از داور مستغنی باشد.

پ) چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد

ت) گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

۲
نمره

۲۰- در هر مورد، معنای قدیم و جدید بخش های مشخص شده را با یکدیگر مقایسه کنید.

الف) ما را به نزدیک خویش باز گرفت و از اول شعبان تا نیمه رمضان آنجا بودیم.

ب) تا باشد که ما را دمکی زیادت تر در گرمابه بگذارد تا شوخ از خود باز کنیم.

۱
نمره

۲۰ مجموع نمرات

تو خشنود باشی و ما رستگار

خدا یا چنان کن سرانجام کار

دانش آموز عزیز، شما می توانید پس از اتمام آزمون، با اسکن کردن بارکد زیر، پاسخ تشریحی و شناسنامه سوالات آزمون را دریافت نمایید.

با آرزوی موفقیت برای شما - مرکز آزمون مجتمع علامه طباطبایی